

EL TRIANGLE DE LA MASSAGRAN

Glòria Matas i Mariona Pèlach

Educadores socials de la Biblioteca d'en Massagran, de Salt

Nedar a contracorrent és cansat, però també pot ser gratificant i a vegades necessari. Que els projectes bibliotecaris estiguin a prop de voluntats plenes d'utopia no és cap disbarat. Que allò petit és bonic ja ens ho va ensenyar un llibre fa molts anys.

Que en l'actual món bibliotecari del nostre país existeixi "la Massagran" és una paradoxa: una petita biblioteca infantil, situada en un barri perifèric d'un municipi que va esdevenint suburbi de la capital i que per a molts dels nens i les nenes que viuen en l'entorn és el punt de referència, l'espai de relació i de trobada en moltes de les seves llargues tardes de passejar pels carrers sense cap altre lloc educador on anar; una biblioteca extremadament acollidora i que intenta convertir-se en una eina útil per a l'aprenentatge dels seus joves usuaris, un espai lliure i creatiu per a descobrir-hi la lectura, el plaer de la ficció que ens ajuda a descobrir-nos i a descobrir els altres, a entendre el món i una mica a nosaltres mateixos.

Són diverses les causes que porten la Massagran a ser una biblioteca atípica, però en voldríem destacar dues. La primera és que les persones que hi treballem, que fem la feina de bibliotecaris, som tres educadors socials, fet que segur que ajuda a conformar el seu caràcter educatiu i social. Destaquem així, la inclusió d'un perfil professional educatiu dins l'àmbit bibliotecari. L'altra, molt relacionada i segurament conseqüència d'aquesta, és el caràcter interventor de la biblioteca, de la seves constants propostes imaginatives i en molts moments individualitzades per als seus menuts usuaris.

PRESENTACIÓ

La biblioteca d'en Massagran fa dotze anys que està oberta com a biblioteca pública infantil i juvenil, i conjuntament amb la Jaume Ministral i Masià, que li fa funcions de biblioteca central, són l'oferta de lectura pública en el poble de Salt, al Gironès, municipi que forma part d'un continu urbà amb Girona i Sarrià de Ter.

El seu projecte actual es va iniciar al setembre de 1997, després d'uns anys de dificultats que portaren a tenir-la tancada per períodes força llargs. Durant aquests cinc anys hem anat perfilant un tipus de biblioteca pública infantil que vol donar un bon servei i respondre a la tipologia del barri i als nens i nenes que en són usuaris.

Si bé la biblioteca ha viscut una situació de precarietat derivada, bàsicament, dels pocs recursos que s'hi destinen, l'enorme esforç realitzat en molts casos voluntàriament i la professionalitat de l'equip de persones que hi treballen han fet possible construir una biblioteca amb enormes potencialitats de futur i que pot esdevenir model com a biblioteca que centra la seva proposta en els seus usuaris i que, amb un treball en xarxa, esdevé una eina, a partir de la lectura i en el

temps de lleure de la mainada, per a la cohesió i la inclusió social, en barris amb risc d'exclusió social com el nostre.

CONTEXTUALITZACIÓ: SALT

Salt és un municipi que en aquest moment (març del 2002) té 23.711 habitants, situat a la comarca del Gironès, i físicament enganxat a la capital, Girona. Ocupa una petita extensió de 6,4 quilòmetres quadrats a la riba dreta del riu Ter amb la densitat de població més elevada respecte als altres municipis de l'àrea urbana (3.705 hab./km²).

Durant segles, la seva demografia ha estat estacionària i mai va arribar a superar els 1.000 habitants. És a partir de 1846, amb l'aparició de les primeres indústries del sector tèxtil, quan el poble comença a experimentar un augment constant de població. L'any 1900, amb un cens de 2.280 habitants, la població forània ja superava en nombre als nascuts en el propi municipi.

El desenvolupament industrial té continuïtat al llarg del segle XX amb la creació de noves fàbriques tèxtils (el 1971 tres empreses sumen 1.098 treballadors) i l'inici d'altres sectors productius: escorxadors, carrosseries, maquinària agrícola, mobiliari...

Durant els anys 1960 es produeix un segon creixement demogràfic amb l'arribada de persones procedents de la resta de l'Estat espanyol (Jaén, Còrdova, Granada i Sevilla). Aquesta nova onada de persones va comportar un gran creixement urbanístic i és quan s'uneixen físicament els nuclis urbans de Salt i Girona.

Entre 1960 i 1970, Salt passa de tenir 7.077 habitants a tenir-ne 11.477. El 1974 s'incorpora al municipi de Girona, del qual s'independitza novament onze anys més tard. Podríem dir que el creixement de Salt està molt relacionat de sempre amb processos migratoris. Segons dades de 1994, el 62 % de la població de Salt era nascuda a Girona i comarques, el 17 % eren originaris d'Andalusia i un 20 % d'altres punts de l'Estat. Un 1 % procedia de l'Àfrica i una xifra similar, de països d'Europa.

Actualment, el cens oficial presenta una piràmide demogràfica en forma de fus, estret pels extrems, amb un 49,43 % de la població en els grups d'edats de 20 a 50 anys.

Segment	HOMES	DONES	TOTAL	%
0-10	1.290	1.169	2.459	10,37
10-20	1.398	1.340	2.738	11,55
20-30	2.338	2.100	4.438	18,72
30-40	2.179	1.787	3.966	16,73
40-50	1.720	1.582	3.302	13,93
50-60	1.242	1.193	2.435	10,27
60-70	876	966	1.842	7,77
70-80	703	929	1.632	6,88
80-90	265	819	768	3,24
90-100	43	80	123	0,52
100-110	3	5	8	0,03
TOTAL	12.057	11.654	23.711	100,01

Font: Cens Oficial de l'Ajuntament de Salt (23/02/02).

Altres dades d'interès per analitzar el nostre entorn més pròxim són l'estudi de la procedència dels immigrants estrangers i el càlcul dels seus percentatges al municipi.

PADRÓ MUNICIPAL D'HABITANTS PER PAÏSOS

Lloc procedència	Núm. habitants	% respecte al total població
Països europeus	170	0,7
Gàmbia	909	3,8
Marroc	1.427	6,0
Senegal	103	0,4
Altres països africans	203	0,8
Continent americà	432	1,8
Continent asiàtic	52	0,2
TOTAL	3.296	13,7%

Font: Cens Oficial de l'Ajuntament de Salt (23/02/02).

La Biblioteca d'en Massagran està situada en el barri amb més immigració. Dins de la distribució de l'administració pertany al districte 1 (amb 14.062 habitants). Concretament està situada al mig dels sectors 3 i 7 d'aquest districte.

En aquesta zona, els carrers són més aviat estrets, d'una sola direcció, i els edificis alts, de 5 a 8 plantes, construccions dels anys 1970, moltes sense ascensor. El percentatge de població concentrada en aquests dos sectors és d'un 14 % (en relació amb la població de Salt). El percentatge de població immigrada en aquests sectors (3 i 7) és en aquest moment (en relació amb el total de població d'aquests sectors) d'un 24,7 %

El grup de persones de procedència del Senegal o de Gàmbia va començar a arribar a finals de la dècada de 1980 i principis de la de 1990. És sorprenent el creixement de persones de procedència marroquina, arribades majoritàriament durant els anys 1998-2000. Si en un primer moment eren homes buscant un treball, ara ja s'ha produït el reagrupament familiar i són famílies joves amb uns nivells de reproducció alts. El Salt del present és un Salt multicultural, sobretot la seva població infantil.

És important destacar una realitat que, per òbvia i coneguda que sigui, no hem d'oblidar. El camí de l'immigrant és una ruta marcada vers els barris perifèrics, on es troben els pisos amb lloguers més baixos i on l'entorn social i comunitari està més desproveït d'infraestructures públiques de tot tipus.

METODOLOGIA DE TREBALL

Cal subratllar la funció interventora que realitza la biblioteca, considerant que atén, detecta i respon a les demandes, necessitats i interessos dels nens i nenes i del seu entorn. La biblioteca no es limita a facilitar l'accés a la informació sinó que proposa estratègies d'ús i d'acostament a la cultura per tal de generar processos d'aprenentatge, de creació i de participació. L'accés a les noves tecnologies, a un fons bibliogràfic, a la possibilitat de convertir-se en petits escriptors i escriptores, a gaudir llegint i escoltant contes, és tan sols el principi d'una democratització cultural.

Som conscients també de la important funció social que desenvolupa la biblioteca. Recordem les paraules de Michèle Petit quan ens parla que la lectura és un camí privilegiat per a construir-se

un mateix, pensar-se, donar sentit a la pròpia experiència i vida. Quan una persona és capaç d'explicar i entendre el que viu, la realitat i les condicions, pot ser capaç de renunciar a aquest estat i de buscar alternatives per a transformar-lo. La lectura i la cultura permeten eixamplar els horitzons de referència de les persones i potenciar el desenvolupament de noves formes de sociabilitat, així com construir la nostra pròpia identitat.

La lectura apropa a la paraula escrita. És un camí bàsic per atrevir-se a prendre la paraula: parlar, escriure, imaginar, crear, són gestos d'una participació social i ciutadana en el sentit que es pren partit dins l'entramat social.

Moltes vegades, quan un infant entra a la biblioteca no ve a buscar un llibre. La majoria de nens i nenes, vénen a buscar un espai de trobada, de relació amb els seus amics, un lloc on troben adults de referència, que els atenen, que els escolten, que s'interessen i es preocupen per les seves coses. Busquen afecte, companyia, atenció, reconeixement... És a partir de la nostra intervenció educativa quan ens convertim en mediadors o iniciadors en la lectura.

Podríem definir la metodologia de treball a partir de la idea d'un triangle interactiu. Aquesta idea no és nostra. Fa un temps, ens va arribar a les mans el llibre de les cinquenes jornades de biblioteques infantils i escolars, realitzades a Salamanca a la Fundación Germán Sánchez Ruipérez, titulat *¿Dónde estan los lectores?* Allà, entre molts altres articles interessants que tracten aspectes com els que ens apleguen aquí en aquestes jornades, n'hi havia un amb el títol "Un barrio en la biblioteca" dels companys de la Biblioteca Sagrada Familia de la Corunya. Aquell article, ens va fer veure que hi havia biblioteques amb el mateix tarannà o caràcter que nosaltres.

El triangle citat, que nosaltres omplim de significat, es basa en una interacció dinàmica i contínua entre el nen o la nena, la biblioteca (el llibre) i nosaltres com a mediadors en la lectura. Senzillament, creem una relació personal i afectiva en un entorn bibliotecari, viu, on els contes i els llibres prenen cos. Descodifiquem el funcionament i l'organització de la biblioteca per tal que els nens i les nenes es converteixin en usuaris autònoms i participatius d'aquesta i, per extensió, d'altres biblioteques i serveis públics.

Aquesta interacció, es du a terme diàriament amb la nostra intervenció amb els nens i nenes a partir dels tres grans espais que trobem a la biblioteca i altres activitats que realitzem.

EQUIP EDUCATIU

L'equip de treball de la Massagan està format en aquest moment per 5 persones, 3 de les quals fan l'atenció diària directa amb els usuaris.

- Coordinador de Biblioteques de l'Ajuntament de Salt. Ell manté la relació amb l'Ajuntament i amb les dues biblioteques de Salt: la Biblioteca Municipal Central (Jaume Ministral) i la Biblioteca Infantil d'en Massagan.
- Coordinadora pedagògica de l'empresa Tot Oci (empresa privada de serveis que té el conveni amb l'Ajuntament per a la gestió de l'equipament i la contractació del personal que treballa a la biblioteca).
- Dues educadores socials, responsables dels espais d'imaginació i de coneixements, amb quaranta hores setmanals de dedicació, i un educador social, responsable dels tallers i amb vint hores setmanals de dedicació. Tots tres porten l'atenció directa.

A part d'aquestes persones que són l'equip fix de la Biblioteca, hem comptat amb practicants de: pedagogia, de monitors del lleure, de directors de lleure.

Durant uns mesos va treballar amb nosaltres un mediador cultural d'origen magribí. La seva contractació es va creure necessària, fruit de problemes greus que va tenir la biblioteca amb nois del mateix origen. Per problemes de pressupost no es va poder donar continuïtat a aquesta figura professional, tot i que l'equip va valorar molt positivament la seva incorporació per la tipologia d'usuaris que atén la biblioteca.

El fet de tenir educadors socials treballant és una experiència innovadora en el sentit d'incorporar un perfil professional dins de l'àmbit bibliotecari. Aquest nou perfil professional queda justificat en el treball de final de carrera realitzat per una de les educadores de la Biblioteca (Glòria Matas). Atesa la ubicació de la biblioteca en un barri determinat que ens porta a desenvolupar diferents estratègies d'acostament a la lectura, la capacitat de treball en xarxa per tal de generar processos de cohesió social en el barri, el fet de treballar amb la idea del nen com a centre d'atenció, l'educació integral, etc. són funcions que justifiquen aquest nou perfil professional. La figura del mediador intercultural, en un primer moment, es va creure necessària pels conflictes que van sorgir; d'aquesta manera l'equip sempre ha cregut que la cohesió social i la inclusió, també s'ha de tenir present en l'equip de treball.

Partint de les vessants social, educativa i interventora, creiem molt important la idea d'equip multidisciplinari format per professionals del món bibliotecari i professionals del món educatiu. Així l'atenció a l'usuari és més global, integral i per tant qualitativament més positiva.

USUARIS

Cal tenir en compte el context social on es situa la Biblioteca, perquè la configuració urbanística del poble fa que en aquest barri hi hagi una gran concentració de població amb baixos recursos econòmics, gran part de la qual és d'origen estranger. Aquest fet coincideix amb pocs recursos d'oferta pública de lleure al poble. En aquest moment, des de l'escola de la Farga s'ha ofert una àmplia graella d'activitats extraescolars que ha tingut molt d'èxit i ha ampliat l'oferta d'activitats infantils. Des de la Biblioteca creiem que és una iniciativa molt bona i positiva. Aquest projecte és una realitat gràcies a l'escola de la Farga i compta amb el suport de la Fundació Jaume Bofill.

Els usuaris de la biblioteca són principalment infants i joves de 5 a 14 anys, la majoria dels quals viuen al barri o en un entorn pròxim, tot i que també hi ha usuaris de barris més allunyats que utilitzen la biblioteca per diverses raons:

- Per proximitat de l'escola o l'institut.
- Per poder estar amb el cercle d'amics.
- Pels serveis que s'ofereixen a la biblioteca.
- Per manca d'altres recursos similars en el seu barri.

La majoria d'usuaris pertanyen a famílies d'extracció humil i a famílies immigrades i estan escolaritzats a l'escola pública. Malgrat algunes estratègies concretes per aconseguir altres usuaris, la veritat és que la biblioteca cada cop està quedant més segregada i estigmatitzada amb uns nens i nenes concrets. Cal dir que una gran part dels usuaris es defineixen per tenir mancances importants a nivell de coneixements, comportament, socialització, hàbits, etc.

En els darrers tres anys ha augmentat significativament el nombre d'alumnes estrangers a les escoles de Salt; aquests alumnes es dirigeixen majoritàriament a la Biblioteca en part a causa dels pocs recursos de lleure que hi ha al poble i en part també gràcies al Programa d'Acollida Lingüística per Alumnes d'Incorporació Tardana del GRAMC.

La funció social, educativa i de lleure que desenvolupa la biblioteca es veu tallada en l'inici de les vacances. Aquest fet provoca que el treball integral que es realitza durant el curs escolar en relació amb l'adquisició d'hàbits, coneixements, actituds, normes i valors es vegi afectat durant el període dels tres mesos d'estiu que la biblioteca està tancada.

D'altra banda durant aquest període la majoria d'usuaris no accedeixen a cap altre espai educatiu i de lleure, amb la qual cosa el carrer es converteix en el seu espai d'oci natural (fet que podria provocar conductes predelictives si no s'actua preventivament).

Alhora aquest període coincideix amb l'arribada constant de nous infants i adolescents d'origen estranger que s'incorporen a l'escola en les darreres setmanes del curs o bé s'han d'esperar a l'inici del nou curs escolar. Conseqüentment és fàcil entendre que aquests nens passin la majoria del seu temps lliure al carrer, on corren un alt risc d'exclusió social. Aquest fenomen es viu de forma negativa per part dels veïns del barri, que cauen fàcilment en opinions formades per estereotips negatius. Per tot això la biblioteca, conjuntament amb el GRAMC (Grup de Recerca i Actuació amb Minories Culturals) ha presentat un projecte (pendent que s'aprovi) per poder obrir la biblioteca durant el període de vacances d'estiu.

Davant d'aquesta realitat és imprescindible donar continuïtat al projecte educatiu de la Biblioteca d'en Massagran per tal de poder:

- 1.- Oferir un espai d'acollida permanent que possibiliti l'aprenentatge de la llengua, el coneixement de l'entorn i l'aprofitament de l'espai.
- 2.- Donar continuïtat al treball socioeducatiu realitzat a la Biblioteca com espai públic i democratitzador de la cultura, ampliar-lo i assentar-lo.

ESPAIS

La Biblioteca d'en Massagran, conscient de la important funció social, cultural i educativa que realitza, comparteix les finalitats i funcions que es contempnen en el Manifest de la UNESCO per la Biblioteca Pública del 1994. Dels 12 punts del Manifest en destacariem:

- 1- Crear i fomentar els hàbits de la lectura en els nens i nenes des dels primers anys.
- 3- Donar oportunitats per al desenvolupament personal i creatiu.
- 4- Estimular la imaginació i la creativitat dels nens i les nenes i dels joves.
- 7- Encoratjar el diàleg intercultural i afavorir la diversitat cultural.

Els nens i nenes són el centre de la biblioteca. Les propostes que fem estan pensades perquè l'usuari actui i participi creativament. Tenim un espai acollidor i positiu per tal que l'infant es trobi còmode i així poder transmetre-li el plaer de la lectura i les ganes de saber, a partir de la nostra intervenció i de les activitat que duem a terme. Treballem basant-nos en el respecte de tots, assumint una funció socioeducativa molt important. Per això treballem coordinament amb les escoles, els serveis socials, les associacions dedicades a activitats d'oci, la policia local i les associacions formades per persones d'origen immigrant i altres. La biblioteca és un espai obert a tothom, és un espai lliure.

La Biblioteca d'en Massagran la podem dividir en grans espais, un univers amb tres móns i moltes activitats: espais d'imaginació, de coneixements i de tallers.

Espai d'imaginació

És concebut com un lloc agradable, de caràcter íntim i recollit, propici per llegir en llibertat. És un racó que vol convidar a la lectura en grup o individual. La finalitat és que, a partir d'un mediador i de múltiples estratègies en la lectura, es transmeti el gust per llegir en llibertat i s'acompanyi vers la formació de lectors que vagin esdevenint autònoms, que descobreixin els seus propis gustos, sabent discernir i escollir el tipus de lectura adient per a ells. En aquest espai petit i acollidor hi podem trobar: grans llibres il·lustrats, contes, còmics, llibres jocs, llibres en llengua àrab...

Després de tots aquests anys, s'han pogut veure casos molt bonics i hem pogut fer un seguiment de l'evolució i la progressió dels nens pel que fa a la lectura; i sobretot, veure com els ha ajudat la lectura, com han pres cos els contes en la seva realitat quotidiana. Hem vist nens i nenes que sortien corrents de l'escola per venir a la biblioteca i ensenyar-te què estaven aprenent a llegir, i buscar després contes per llegir-los en veu alta: la Belén i la Triana ja saben llegir amb lletra lligada!. Hem vist nens i nenes que s'emportaven contes per llegir als seus germans o cosins petits. La Fatima i la Lluïsa duïen contes a la seva mare perquè els llegís a la Dina, la germana petita, a la nit, perquè no tingués por. Hem vist com cada nen escollia el seu propi conte i l'anava a buscar perquè l'hi expliquessis una vegada i una altra. Hem vist l'Esperança asseguda i estirada en el lloc més remot de la biblioteca, llegint en un globus els seus contes preferits. Hem sentit paraules tan màgiques i especials com les de la Fatima: "quan em poso a dormir, sento la teva veu com m'explica contes, i així dormo i somio tranquil·la"...

Espai de tallers

És un racó especial on es duen a terme importants activitats de promoció de l'escriptura i la lectura. Són activitats dinàmiques de grups reduïts en les quals els infants participen de forma lliure i voluntària. Amb la lectura i l'escriptura trobem la paraula allà on la realitat i la fantasia es troben per jugar i dibuixar les nostres històries de vida. A partir dels tallers construeixen una identitat de grup que permet treballar les relacions amb base a la creativitat. Cada taller es converteix en una construcció lliure on tots junts dissenyen móns imaginaris i realitats possibles de transformar, arquitectes de frases i versos sense por a dir, escriure i manifestar; criticar, reflexionar i crear. A partir de la recuperació de la nostra realitat col·lectiva, del que ens agrada i el que no, desitgem, creem instruments nous, individuals i col·lectius imaginaris i fantàstics per transformar i generar noves relacions amb l'entorn, el barri, l'escola, la família, els amics i el nostre futur.

En aquest espai s'han creat històries impressionants. Els nens s'han convertit en poetes i escriptors, escrivint poemes sobre la nit, sobre quan es llegeix, sobre la pluja... S'han fet des d'exposicions de pintura a planetaris, han sortit a mirar la lluna a la plaça i han descobert ells mateixos si estava en quart creixent o quart minvant. Els més petits, la Bouchra, en Bilal, l'Asito, la Fatoumata i la Rocio van escriure una carta a la Terra, per demanar que entre tots la cuidéssim i ens perdonés perquè a vegades ens barallem i no la cuidem prou. S'han reconstruït els rètols de les botigues i serveis del Salvador després del terratrèmol; en Tijani, en Kamal i l'Ahmed van escriure cartes i una sol·licitud a l'Ajuntament per demanar taules de ping-pong a la plaça (idea dels mateixos nens, que van demanar ajuda a la biblioteca per poder-la dur a terme). Amb les redactores en cap de la biblioteca —la Nerea i la Trini— es va fer una fantàstica revista, hem treballat el que ens agrada i el que no, hem pintat els vidres de la biblioteca...

Aquest espai de la biblioteca, és el que requereix més dosis de creativitat. Depenent de la persona que porta aquest espai, es pren un caire o un altre, és molt important fer-ho de manera que la persona se senti còmode. En aquests moments ho porta una persona del món del teatre.

El teatre és una activitat que es va iniciar de manera espontània i com a petició de la mateixa mainada i que ha anat evolucionant fins ara d'una manera progressiva i qualitativa. Es va iniciar en el moment que un grup de nenes de la biblioteca va inventar-se una obra de titelles i que una persona de l'equip va encarregar-se del grup i de crear un guió correcte i adequat, crear decorats, etc. D'aquesta manera, vam arribar a realitzar dues obres de teatre més. L'any passat es va contractar un professional del teatre per tal de responsabilitzar-lo de l'activitat. Actualment, aquesta persona s'ha incorporat a l'equip de la biblioteca i l'activitat de teatre s'ha incrementat en dos dies a la setmana per a dos grups de nens (grup de petits i grup de grans). Al llarg del curs es realitzen tallers i exercicis de joc teatral i es preparen obres i altres activitats, com per exemple la presentació del Llibre Gegant.

Valorem molt positivament l'activitat de teatre perquè considerem que s'hi treballen molts aspectes de la persona i aspectes relacionats amb la lectura i l'escriptura com: expressió oral, expressió corporal, dinàmica de grup, autoestima, etc.

Veure com, en realitzar una obra de teatre, vénen mares, germans i cosins a fer de públic, fins i tot la professora de secundària, és genial (en Mohamed ens la va presentar tot orgullós). Hem vist com es creen grups naturals al voltant del teatre i com la Wafa, la Iman, la Nerea i la Trini assajaven juntes. Hem vist com creix l'autoestima en la mainada en fer d'artista, com se sent important i reconeguda per tothom (des del seu grup d'amics, als familiars, professors i l'equip de la biblioteca). Hem vist com nens i nenes amb importants dificultats lectores, representen un paper fantàstic i s'hi desenvolupen perfectament. Hem realitzat divertides presentacions del Llibre Gegant a la biblioteca amb espectacle de percussió i cercavila final a la plaça (en Soufian, l'Hicham, en Yassin, en Kamal i en Mohamed demostrant les seves arrels més rítmiques i enganxant els 60 nens i nenes que expectants ens ho miràvem). Hem vist com d'aquesta manera viuen la biblioteca com un espai important per a ells.

Espai de Coneixements

És un espai de treball i cerca d'informació. S'utilitza per fer els deures, treballs escolars, i buscar informació sobre els seus temes d'interès (tant a partir del llibre com de l'ordinador). Molts dels nens no tenen un espai a casa on poder fer els deures i molts d'ells tenen alguna mancança concreta (falta d'afecte, dificultats d'aprenentatge...). Per això s'intenta fer una atenció tan individualitzada com sigui possible, amb l'ajuda dels voluntaris i sempre que el funcionament de la biblioteca ens ho permeti. El petit espai també disposa de tres ordinadors. Un s'utilitza exclusivament per fer treballs, l'altre per consultar Internet i l'altre per als més petits, on tenim instal·lat el CD-ROM d'en Pingü. Tenen un espai on poden trobar webs interessants, però es potencia que treballin a partir d'un buscador.

En aquest espai es procura que la mainada pugui ser al màxim d'autònoma per cercar llibres, navegar per Internet, realitzar treballs escolars, etc.

Després d'un dia intensiu fent un treball a l'ordinador ve l'Ahmed tot content amb un «excel·lent»! En època d'exàmens ve l'Hicham amb un «bé» tot orgullós de la feina feta. A finals de trimestre en Mohamed et porta les notes perquè les vegis i reconeguis la feina feta. També hi ha el cas de la Juani, de qui a l'Institut ens van dir que es notava molt que venia a la biblioteca i que havia

millorat moltíssim. L'Abdela intenta fer una poesia, els més petits que s'emporten llibres dels temes que treballen a classe i contents t'expliquen tot el que han fet i el reconeixement per part del mestre; aprenen a sumar amb clips, amb l'Anouar intentant fer problemes de matemàtiques... I una llarga llista que fa que aquest espai dia a dia tingui un ambient, un sentit especial. Hi ha dies que no pots estar amb ells fent deures i l'ambient es tensa, per això es tracta que la mainada pugui fer-ho autònomament però sempre reconeixent el gran esforç que està fent.

ACTIVITATS

Acollida lingüística

És una activitat portada pel GRAMC (abans citat) que va sorgir d'una demanda en el si d'una taula de coordinació de serveis realitzada a la biblioteca. El GRAMC realitzava anteriorment l'acollida lingüística a nois i noies d'incorporació tardana a l'escola d'adults del municipi. Es va proposar de realitzar l'activitat a la biblioteca, com a estratègia per tal d'acostar aquest jovent a un espai normalitzat i públic que al mateix temps permetia establir relació i diàleg amb altres nois i noies. Un any després de realitzar aquesta activitat a la biblioteca, hem començat a veure resultats molt positius: la majoria dels nens i nenes de l'acollida lingüística s'han convertit en usuaris habituals de la biblioteca i alguns d'ells ja han realitzat el salt a la biblioteca d'adults. Aquest salt també s'ha vist afavorit per l'acompanyament des del GRAMC a la nova biblioteca, amb un suport puntual setmanalment, i a més per la coordinació entre les dues biblioteques.

Considerem aquesta activitat com un aspecte primordial en el si de la biblioteca i com una de les seves funcions importants que s'emmarquen en el Manifest de la UNESCO, el punt 12 del qual diu: potenciar i participar en les activitats o els programes d'alfabetització per a totes les edats i iniciar aquestes activitats quan sigui necessari.

Degut a la importància que considerem que té i pel fet que respon a una realitat concreta emergent, aquest any s'ha incrementat l'activitat i es realitza tres dies a la setmana (actualment s'atén un conjunt de 35 nois i noies en diferents grups). Les mateixes xifres són explicatives d'una realitat a la qual s'ha de atendre i respondre.

Llibre Gegant

Una de les activitats més boniques i extraordinàries que es realitza a la biblioteca és la Festa del Llibre Gegant. Cada any, des de la reobertura de la biblioteca, s'ha construït i creat entre tots els nens participants un llibre gegant format per molts contes inventats per ells i il·lustrat per bons il·lustradors, que donen un toc de color i personalitat a cada conte creat.

El dia de la Festa del Llibre Gegant és un dia —normalment proper a la Diada de Sant Jordi— en què la biblioteca surt a la plaça del mercat i "l'envaeix". La mainada llegeix els seus contes (creats prèviament), els il·lustradors fan al moment la il·lustració de cada conte que els nens porten escrit i els l'expliquen; després s'exposen i es deixen assecar les obres i es poden llegir per micròfon dalt de l'escenari. Finalment, la plaça es converteix en un punt de festa, música i trobada amb l'actuació d'algun grup d'animació.

Aquest any es realitzarà la cinquena Festa del Llibre Gegant. Creiem que l'activitat està consolidada dins la programació de la biblioteca. Per altra part, el nostre interès és realitzar un treball previ per potenciar la qualitat de la creació literària. Així, el treball amb els nens i nenes en relació amb el Llibre Gegant sol començar un mes abans de la festa.

Després de veure que la festa es consolida i que pot ésser un referent per als nens de la biblioteca i per extensió, del barri, creiem que podem donar més cos a la festa i fer-la més participativa i oberta a tothom. D'aquesta manera, volem crear una festa ciutadana on diferents col·lectius, persones, entitats i associacions hi tinguin cabuda. Aquest any, diferents col·lectius i entitats participaran a la Festa del Llibre Gegant, aportant nous elements ludicofestius.

Hora del Conte

Una activitat molt valorada i fixa des de la reobertura de la biblioteca és l'Hora del Conte. Creiem que és una activitat necessària i molt important. La màgia que es desprèn de cada sessió amb els nens és increïble. És una manera de viure els contes molt positiva i íntima. Per altra part, aprenem a escoltar i a explicar contes col·lectivament. Al començament, l'Hora del Conte la realitzaven els mateixos professionals de la biblioteca. Posteriorment, vam creure important potenciar aquesta activitat i des de la biblioteca es va crear la demanda de realitzar un curs en relació amb els contes i generar a partir d'aquí una campanya per tal de consolidar l'Hora del Conte a les biblioteques de la província de Girona. Aquesta campanya és un èxit i cada vegada són més les biblioteques que sol·liciten aquesta activitat. A la biblioteca hem creat un espai especial per a realitzar l'Hora del Conte. En aquest espai, s'han de treballar molt els hàbits necessaris per poder escoltar els contes.

RELACIONS EXTERNES

Creiem en la importància del treball en xarxa però sense oblidar el funcionament diari de la biblioteca i que aquest treball sigui beneficiós per a totes les parts que hi intervenen, amb un objectiu concret: la millora qualitativa dels serveis. Sinó, el treball en xarxa no té cap mena de sentit.

Potser la llista de relacions externes sembla molt llarga però hem de tenir en compte que és un servei que no té gaires recursos, igual que el barri, hem d'aprofitar al màxim tots els que tenim per poder donar una atenció de qualitat al màxim de gent. Cada una d'aquestes relacions té un perquè, una justificació. Les hem aplegat en quatre grans grups:

Relacions per al funcionament directe, diari, de la biblioteca

Aquí hi entren aquelles relacions que s'han establert especialment de cara a l'aprofitament de recursos i a l'atenció dels nens usuaris de la biblioteca. En primer lloc trobem petits projectes interns de la biblioteca com ara:

Voluntaris:

Per tal de poder donar una atenció més individualitzada. Tenint en compte les mancances i necessitats que tenen els usuaris de la biblioteca.

Traspàs de joves a l'altra biblioteca del poble:

A partir dels 15 anys els nens i nenes no poden entrar a la biblioteca però són usuaris en potència d'aquest tipus de servei. Creiem que és molt important donar-los una continuïtat i fer un acompanyament cap a la biblioteca d'adults del poble.

També trobem la relació amb altres equipaments educatius que s'han de tenir presents si el que volem donar és una coherència i una educació global.

Escola:

Sobretot de cara a nens concrets s'han fet seguiments i relacions més puntuals. També s'han realitzat visites escolars (des de P3 fins a 6è), s'ha potenciat el préstec en relació amb treballs de matèries. Depenent de l'escola s'han creat estratègies conjuntes ocasionalment.

Equip d'Atenció Psicopedagògica (EAP):

La relació és més ocasional, de nens concrets amb necessitats especials que es detecten tant a l'escola com a la biblioteca. Es procura crear estratègies conjuntes i fer un traspàs d'informació.

Serveis Socials del Municipi:

Educadors de primària: també de cara a nens concrets que ja són usuaris, com a possibles usuaris que vénen derivats de serveis socials. Des de la biblioteca es detecten molts absentismes, mancances...

Centre obert d'infants: bàsicament la relació es basa en l'objectiu que els nens del centre obert puguin utilitzar un servei "normalitzat" com la biblioteca.

Relació amb altres serveis del poble

Sobretot és a nivell informatiu sobre els serveis que ofereixen. Bàsicament són **l'Estació Jove** com a servei per als joves i adolescents i **l'escola d'adults** per a la formació i l'aprenentatge de l'idioma (com que té l'acollida lingüística per a nens també ens arriben demandes de joves i adults).

Àrea de dinamització sociocultural

En aquest apartat hi trobem:

Associació de Magribins sense Fronteres: ens ha donat suport quan la necessitàvem posant-nos en contacte tant amb famílies com amb referents del col·lectiu magribí. En aquests moments s'estan gestant diversos projectes conjunts.

Taula de coordinació i serveis: proposta que va néixer de la biblioteca per tal que tots els serveis que hi havia a Salt en el camp social i de lleure ens poséssim en contacte i poguéssim aprofitar els recursos. Aglutinava diferents professionals: serveis socials de l'Ajuntament, Carites, Estació Jove, Escola d'Adults, Ludoteca... Per manca d'organització i de temps no ha tingut continuïtat, però com a proposta de treball la trobem molt interessant.

Fòrum per la Integració i la Convivència: va ser creat pel mateix Ajuntament per tal d'implicar els ciutadans del poble interessats en el fet intercultural. L'equip de la biblioteca hi va participar justament perquè creu que podia aportar i rebre propostes, idees i reflexions sobre l'entorn de la biblioteca.

Relacions de suport reflexiu i professional

UNESCO:

Pel tipus de perfil que té la biblioteca, vam creure interessant entrar a formar part del Grup de Biblioteques Catalanes Associades a la UNESCO, per tal d'enriquir-nos professionalment i establir contactes amb altres biblioteques amb els mateixos principis que nosaltres, veure diferents maneres de treballar, compartir activitats i treballar vers un projecte comú i compromès. A partir d'aquestes reunions va sorgir la idea de poder fer unes jornades per tractar el paper de la biblioteca pública respecte a la cohesió social, el desenvolupament personal i sociocultural.

Fundació Jaume Bofill:

Aquesta fundació va confiar en el projecte i ens ha ajudat a tirar endavant subvencionant dues persones a mitja jornada per tal de poder realitzar el projecte de la biblioteca. Aquesta tasca ens ha permès realitzar un treball de més qualitat.

Universitat de Girona:

La relació es basa en el suport de practicants (aquest any tenim dues practicants de pedagogia) i en ajudes ocasionals. De cara a l'any vinent hi ha el projecte de realitzar un *pràcticum* experimental.

Futur incert

Quan entreguem aquest escrit, l'abril del 2002, la biblioteca no està ni de bon tros consolidada. El proper 31 d'agost s'acaba la beca de la Fundació Jaume Bofill i per tant, a partir de l'1 de setembre es reduiran les hores de treball intern en vint hores setmanals, a dues persones (amb reducció del sou actual). El mercat municipal, edifici on està actualment la biblioteca, sembla que va a terra per fer-ne un de nou: encara no està clar on s'ubicarà la nova biblioteca (i falten cinc mesos). La situació d'incertesa que ja fa massa temps que dura va minvant les forces i les esperances de trobar una sortida definitiva. Però amb tot, el què és més greu és que aquest petit projecte-realitat que us presentem, amb la seva forta dosi d'utopia i de voluntat transformadora de les persones que el tiren endavant, no està ubicat dins de cap plantejament més general d'intervenció social i per tant moltes de les seves potencialitats són poc perceptibles i van quedant ofegades per les enormes dificultats estructurals. És per això que voldríem acabar aquest escrit citant unes paraules de Michèle Petit:

[...] per més compromesos, per més imaginatius que siguin els bibliotecaris o els mestres, no són omnipotents i les seves temptatives poden xocar contra la realitat en certs contextos. Tots sols, molt sovint, no poden fer gran cosa: de fet, si la seva acció troba espai i eficàcia és sempre dintre una configuració. Però no es tracta únicament del treball de coordinació que associa la biblioteca amb l'escola, amb els serveis socials o amb els serveis jurídics, treball de coordinació que en general només s'emprèn de manera superficial. És tota la qüestió d'un projecte de ciutat i de societat el que es planteja des del principi, si volem que els bibliotecaris o els mestres o els treballadors socials no es limitin a dinamitzar guetos i a enfrontar-se cada vegada més a les situacions de violència que també formen part del seu destí.

Equip de la Massagan: Jordi Artigal, Anna Peñalba, Xavier Fàbrega, Glòria Matas i Mariona Pèlach.